

KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ

KAPSAYICILIK

KOOPERATİFLER

KADIN LİDERLİĞİ

KADIN HAKLARI

KARİYER GELİŞTİRME

KADIN ARAŞTIRMALARI

AİLE YILI

AYRIMCILIKLA MÜCADELE

ADALET

ARAŞTIRMA

ADİL GELECEK

AYDINLANMA

AİLE

AKADEMİK LİDERLİK

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK
SOSYAL FARKINDALIK
STRATEJİK YAKLAŞIM

STEM VE KADIN

SOSYAL ETKİ

SEMİNER

AİLE YILI

AİLE İÇİ EŞİTLİK

ALAN AÇMAK

AÇIK BİLİM

ADİL DÜZEN

ANNELİK HAKLARI

AKRAN DAYANIŞMASI

UZMANLIK
ULUSAL İŞBİRLİĞİ
ULAŞILABİLİRLİK
UYGULAMA MERKEZİ
UZLAŞTIRMA POLİTİKALARI
UZAKTAN ÇALIŞMA
UZMANLIK PAYLAŞIMI

MÜZAKERE

MEKANSAL ADALET

MERKEZİ KARAR

MİMOZA

MÜHENDİSLİK

MÜCADELE

MENTORLUK

MOTİVASYON

"KADIN ARAŞTIRMA MERKEZLERİNİN TOPLUMSAL KATKISI" - MİMOZA 15. YIL ÖZEL SAYISI

Ulusal Havacılıkta Toplumsal Cinsiyet Dengesi

Havacı Kadınlar Haftası 2025 (WOAW25)

Can EREL

Uçak Mühendisi

Kökü 252 yıl öncesine uzanan İstanbul Teknik Üniversitesi gibi alanında öncü bir okulun mezunu olarak mesleki faaliyetlerimin son 41 yılında onunla bir sarmal oluşturup geliştirerek süren entelektüel çalışmalarımı “CAN’CA Entelektüel Projeler” başlığında gerçekleştiriyorum. Bu kapsamda yer alan “Toplumsal Cinsiyet Dengesi” durumu hakkında farkındalık oluşturucu ve geliştirici çabalarımın kaynağında asırlık vizyon var:

Let Woman Soar... | Kadın Yükselsin...
...Türkiye soars! | ...Türkiye yükselir!

“If a society does not march towards its goal with all its women and men together, it is not scientifically possible for such a country to develop and civilized.”

Let Woman Soar... | Kadın Yükselsin...
...Türkiye soars! | ...Türkiye yükselir!

“Bir toplum aynı amaca bütün kadınları ve erkekleriyle beraber yürümezse ilerlemesi ve medenileşmesine bilimsel olarak imkân yoktur.”

~Gazi Mustafa Kemal (Konya)
(Hakimiyet Milliye, 29.3.1925)

Yüce kurucu ve kurtarıcı önderimizin bu vizyonu, öğrenip kavradığım ilk günden itibaren, bir mühendis ve yönetici olarak ilgili olduğum hava ve uzay ekosistemleri elemanı olan örgütlenmelerde **“her iki biyolojik cinsiyete eşit fırsat tanınarak eşit hak verilmesi”** olarak özetleyebileceğim toplumsal cinsiyet dengesini geliştirme amaçlı faaliyetler ve aynı amacı taşıyan taraflarla işbirliklerimin özel yeri ve önemi olmuştur; bu çabaların karşılığı doğal olarak bu örgütlenmelerdeki kadın sayısının ve seviyesinin yükseltilmesi olarak görülmektedir.

Bu açıdan, Türk Hava Kuvvetlerinin muharip hava araçları ve hava aracı turbo motorları konusunda dünyaca bilinen bir “Teknolojik Mükemmeliyet Merkezi” olan Eskişehir Hava İkmal Bakım Merkezi yüksek teknoloji süreçlerinde her iki biyolojik cinsiyete de eşit fırsat verilerek sü-tün bilgi ve becerileri ile seçilen mühendis ve teknisyen kadınlara 1980’li yılların ilk yarısından itibaren yer verilmesi adeta bu alanda ülkemizde yaşanan en önemli devrim olmuştur; alınan sonuçların etkisi ile bu yaklaşım savunma havacılığı ve sivil havacılık endüstri kuruluşlarında da örnek alınarak hayata geçirilmiştir.

İşte bu gelişim sürecinde, alanlarında öncü olarak kariyer yolu açmış «İLK» unvanı taşıyan öncü Türk havacı kadınlarımızı araştırdığım “Ulusal Havacılık Gelişim Sürecinde Türk Kadını” isimli çalışmanın özel bir yeri ve bu çalışmanın o an için güncel içeriği ile hazırlanan aynı isimli konferansın özel bir yeri ve etkisi vardır. İlk defa, 2013 yılında okulum İstanbul Teknik Üniversitesi’nde düzenlediğimiz “Türk Kadınının (Uçakla) İlk Uçuşu” günün yüzüncü yıldönümü etkinliklerinde sunduğum bu konferansımın o zamanki içeriğinde, hava ve uzay ekosistemlerimizde ilk olduğunu tespit ettiğim yaklaşık 30 öncü Türk havacı kadını anmıştım; çok güzel etkisi de olmuştu. Öyle ki, bu etki ile takip eden Dünya Kadınlar Günü için bu konferansı sunmaya davet almıştım.

Bu konferansın hazırlığında da aynı amacı taşıdığımızı anladığım “Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü (iWOAW)” ve onun küresel ölçekte havacılıkta toplumsal cinsiyet dengesi geliştirme amaçlı “Dünya Havacı Kadınlar Haftası (WOAW)” düzenlemelerini öğrendim...

O yıl için bu sürece resmi katılım sağlamakta geç kalmıştım; ders oldu!

Sonrasında, hava ve uzay ekosistemi örgütlenmelerinde kadın sayısının ve seviyesinin yükseltilmesi amacı ile 2010 yılında Kanada’da kurulan bir sivil toplum örgütlenmesi olan iWOAW ve uygulamalarını daha yakından inceledim.

iWOAW, dünyada kadının ilk kez pilot lisansı aldığı 8 Mart 1910 gününü esas alan kuruluşu ile, her yıl 8 Mart gününü kapsayan haftayı (pazartesi gününden pazar gününe) “Havacı Kadınlar Haftası” kabul ve ilan ederek küresel ölçekte aynı amaca inanan gönüllü organizatörler tarafından bu hafta boyunca düzenlenen,

- Hava ve uzay ekosistemlerine kadın katkısı tarihinin anılması,
- Kadınlar arasında hava ve uzay ekosistemlerinde fırsatlar hakkında farkındalığın artırılması,
- Hava ve uzay ekosistemlerini kapsayan iş birlikleri ile havacı kadınlar tarafından geleceğin şekillendirilmesi,

temelli farkındalık oluşturucu, bilgilendirici ve zamanla tekrar edilince pekiştirici etkinlikler düzenlenmesine çalışıyor, ilan ettiği özel haftasına (WOAW) özel oluşturduğu web sitesi*nde bu etkinlikleri planlama aşmasın-

* <https://womenofaviationweek.iwoaw.org/>

dan itibaren (içerik ve konumları ile) dünyaya duyurarak katılıma davet edip resmileştiriyor, hafta bitince de etkinlik organizatörleri tarafından hazırlanan sonuç raporlarının bu web sitesine yüklenmesini istiyordu. Yapılan etkinliklerin raporları takip eden haftalarda iWOAW jürisi tarafından değerlendirilerek belirlenen kategorilerde ödüller de veriliyordu.

“Dünya Havacı Kadınlar Haftası” ile ilgili ayrıntılı bilgiye sahip olmamın ikinci yılından itibaren, CAN’CA Başarı Bursu Programı’nın ilk bursiyeri sevgili Yağmur GENÇOĞLU ile birlikte WOAW web sitesinin Türkçe sürümünün hazırlanmasını da sağlayarak,

“Kadın Yükselsin...

...Türkiye yükselir!”

sloganı ile Türkiye genelinde sunduğum gönüllü mentorluklarla hem toplumsal cinsiyet dengesini geliştirilmesine ve hem

de küresel ölçekte ülkemizin bu alandaki çabaları ve durumu ile bilinirliğine katkı sağlamaya çalıştım; ülke genelinde aynı amaçla inanan gönüllü meslektaşlarımızla takip eden birkaç yılda Türkiye’deki organizatörler düzenledikleri etkinliklerin nicelik ve nitelikleri ile aldıkları dünya ödüllerinden adeta bir efsane oluşturacaktı...

Türk Sivil Havacılık Otoritesi’nin, dünyada bir ilk olarak, sivil havacılık ekosistemi bileşenleri ile işbirliğinde oluşturduğu “Sivil Havacılık Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Komisyonu (SHGM-TCDGK)” ve bu komisyon marifeti ile düzenlediği “Sivil Havacılıkta Toplumsal Cinsiyet Dengesi Geliştirme Talimatı (SHT-TCD)” Türkiye’de bu konuda düzenlenen çabalara önemli bir dayanak oluşturmuş ve büyük bir ivme kazandırmıştır.

SHT-TCD talimatı içinde “Dünya Havacı Kadınlar Haftası” kapsanarak resmiyet kazan-

mış ve TCDG Komisyonunun WOAW19 nedeni ile düzenlediği ilk konferansta sektör bileşenleri ile de paylaşılmıştır. Bu gelişmelerden sonra, Türkiye’de 2020 yılı Dünya Havacı Kadınlar Haftası’nın düzenlenen etkinliklerle tam bir festival olması planlanmıştır. Ancak önce güney sınırımızdan gelen şehit haberlerinin yası ile ertelen ve hemen akabinde ilan edilen ve etkileri ile 3 yıla yakın süren Küresel Salgın, geçen yıl yaşanan deprem felaketi bu WOAW katılımı ve etkinlik düzenlemelerini cılızlaştırmıştır ancak salgın sonrası tüm olumsuzluklara rağmen yeniden canlanarak büyüyen ilgi ile düzenlenen etkinliklerle dünya ödülleri alınmasına devam etmiştir.

Neticede, Dünya Havacı Kadınlar Haftası’nın iWOAW koordinesinde düzenlenmeye başlamasının on altıncı yılında WOAW25 ile ilgili her yaşta 26.493 kadının hava ve uzay ekosistemlerindeki fırsatlarla tanıştırmak için beş kıtada 1.773

gönüllü 6.624 saat harcayarak 357 (en fazlasını gerçekleştiren Türkiye’de 122) WOAW etkinliği raporlanmış ve değerlendirilerek ödüllendirilmiştir.

Nicelik ile ilgili hayalim gerçekleşmiş, nitelik yönünden de beklediğim başarı Dünya Havacı Kadınlar Enstitüsü tarafından 30 Mart 2025 günü yapılan “İleri Uçur® Ödülleri | Fly It Forward® Awards” duyurusunda yer aldı:

Üç ana kategoride verilen 15 ödülün 5 adedi Türkiye’ye geldi!

Kümülatif duruma bakıldığında da, 2010 yılından bugüne 77 ülkede her yaşta 584774 kadının katılımı ile düzenlenerek raporlanan 2958 adet resmi WOAW etkinliğinin yarısından fazlasının Türkiye’de düzenlenmiş, kurucu ve kurtarıcı yüce önder Gazi Mustafa Kemal ATATÜRK’ün gösterdiği istikbale giderken!

Yıllardır dilimden düşmeyen,

“İşbilenlerin aynı amaca yönelik dürüst ve samimi iş birliği, sürdürülebilir başarının sırrıdır.”

sözümü de kanıtlarcasına hep birlikte başarmıştık, yine...

Makalemi, bu çabalarda iş birliği yapmaktan gurur duyduğum bir havacılık akademisyeni, sevgili Özde YILMAZ ŞENOL’un çok beğendiğim bir sözü ile tamamlamak isterim:

Geleceğin gökyüzü daha ilham verici, daha kapsayıcı ve toplumsal cinsiyetler daha dengeli olacaksa, bu yolda ortak akla ve bir olup çalışmaya ihtiyacımız var!

Rast gelsin!

Kaynakça

CE® Çözümleri Web Sitesi «Dünya Havacı Kadınlar Haftası (WOAW)” Sayfası.

CE® Basın Bülteni: “Dünya Havacı Kadınlar Haftası 2025 Yılı Teması, Etkinlik Kategorileri & Ödülleri” (Ocak 2025).

CE® Basın Bülteni: “Dünya Havacı Kadınlar Haftası 2025 ve Türkiye Başarımı” (Mart 2025).